

Diwygiadau arfaethedig i Reol Sefydlog 6.23: Cadeiryddion Dros Dro yn y Cyfarfodydd Llawn

---

Diben

1. Yn unol â Rheol Sefydlog 11.7(iv), mae'r Pwyllgor Busnes yn gyfrifol am wneud argymhellion ar arferion a gweithdrefnau cyffredinol y Cynulliad, gan gynnwys unrhyw gynigion ar gyfer ail-wneud neu ddiwygio'r Rheolau Sefydlog.
2. Mae'r adroddiad yn argymhell newidiadau i Reol Sefydlog 6.23. Mae'r newidiadau y cytunodd y Pwyllgor Busnes arnynt i'w gweld yn Atodiad A, ac mae'r cynnig ar gyfer Rheol Sefydlog newydd i'w weld yn Atodiad B.

Cefndir

3. Yn ei gyfarfod ar 23 Hydref, bu'r Pwyllgor Busnes yn ystyried papur a oedd yn amlinellu'r dewisiadau ynghylch diwygio Rheol Sefydlog 6.23, sy'n ymwneud â Chadeiryddion Dros Dro yn y Cyfarfodydd Llawn.
4. Ar ôl rhoi cyfle i'r Rheolwyr Busnes ymgynghori ag Aelodau, trafododd y Pwyllgor Busnes y mater unwaith eto yn ei gyfarfod ar 13 Tachwedd.

Y darpariaethau presennol

5. Mae'r Rheolau Sefydlog yn darparu dau ddewis ynghylch caniatáu i Aelod arall gadeirio'r Cyfarfod Llawn pan na fydd y Llywydd a'r Dirprwy yn gallu cadeirio.

Cadeiryddion Dros Dro

6. O dan Reol Sefydlog 6.22, caiff unrhyw Aelod, ac eithrio aelod o'r llywodraeth, ar gais y Llywydd neu'r Dirprwy, gadeirio'r Cyfarfod Llawn dros dro.

7. Ni chaiff Cadeiryddion Dros Dro eu hethol gan y Cynulliad, ac, o dan y Rheolau Sefydlog presennol, mae'r swyddogaethau y gallent eu harfer wedi'u cyfyngu i'r rheini sy'n ymwneud â chadw trefn yn y Cyfarfod Llawn, a nodir yn Rheol Sefydlog 13. Golyga hyn eu bod fel arfer wedi'u cyfyngu i gadeirio rhan o ddadl neu ddatganiad, gan na allant ofyn y cwestiwn cysylltiedig i'r Cynulliad ar ddiwedd dadl, na chadeirio pleidlais.
8. Gall Aelod sydd wedi bod yn Gadeirydd Dros Dro yn ystod cyfarfod bleidleisio yn y ffordd arferol.

Ethol Llywydd Dros Dro / Dirprwy Lywydd Dros Dro

9. Caiff Llywydd Dros Dro ei ethol gan y Cynulliad o dan Reol Sefydlog 6.24, a gall arfer holl swyddogaethau'r Llywydd sy'n ymwneud â'r Cyfarfod Llawn nes y bydd naill ai'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd yn gallu gweithredu, gan gynnwys cynnal pleidlais a defnyddio'r bleidlais fwrw pan fo angen.
10. Ni all Llywydd Dros Dro a gaiff ei ethol yn y modd hwn bleidleisio ar unrhyw eitemau yn ystod y Cyfarfod Llawn hwnnw, ni waeth a yw'r Llywydd Dros Dro yn cynnal y bleidlais dan sylw neu beidio.

Yr Arfer

11. Mae'n arferol i Lywydd Dros Dro neu Ddirprwy Lywydd Dros Dro gael ei ethol pan ddisgwylir i'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd fod yn absennol yn ystod Cyfarfod Llawn cyfan, ac i ddefnyddio Cadeirydd Dros Dro ar gyfer cyfnodau byrrach o absenoldeb. Yr arfer sydd wedi datblygu yw bod Comisiynwyr yn ymgymryd â'r swyddi hyn yn eu tro.
12. Mae defnyddioldeb y dewis o gael Cadeirydd Dros Dro wedi'i gyfyngu gan y ffaith y cyfyngir ar y swyddogaethau y gall eu harfer. Er enghraifft, pan fydd Cadeirydd Dros Dro yn dod i'r gadair ar gyfer dadl, rhaid i'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd ddychwelyd cyn diwedd y ddadl gan nad oes gan y Cadeirydd Dros Dro y pŵer i ofyn a ddylid derbyn y cynnig drwy amneidio, neu ohirio'r bleidlais tan y cyfnod pleidleisio.

Cynigion ar gyfer newid y drefn

13. Dim ond yn Rheolau Sefydlog y Cynulliad y ceir y cyfyngiadau a amlinellir uchod; nid yw Deddf Llywodraeth Cymru yn cyfarwyddo yn hyn o beth. Yr oll a gaiff ei ddatgan yn Adran 25(12) yw y gall y Rheolau Sefydlog gynnwys darpariaeth i sicrhau y gall unrhyw berson a bennwyd yn unol â'r Rheolau Sefydlog arfer swyddogaethau'r Llywydd. Nid yw'r Ddeddf ychwaith yn cyfyngu ar allu unrhyw berson sy'n ymgymryd â swyddogaethau'r Llywydd i bleidleisio.

14. Mae'r cynigion, sydd wedi'u hamlinellu yn Atodiad A, yn ceisio ehangu cwmpas y swyddogaethau y gall Cadeirydd Dros Dro eu harfer, fel bod modd dibynnu mwy ar ddefnyddio Cadeirydd Dros Dro, yn hytrach nag ethol Llywydd Dros Dro neu Ddirprwy Lywydd Dros Dro, yn ystod y cyfnodau hynny pan fydd y Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd yn absennol.

15. Yn sgîl y newidiadau arfaethedig, ni fyddai modd hyd yn oed wedyn i Gadeirydd Dros Dro gadeirio'r "Cyfnod Pleidleisio", dyfarnu ynghylch pwyntiau o drefn, na chaniatáu i gynnig gweithdrefnol gael ei wneud. Mewn achosion o'r fath, byddai angen cyfeirio'r eitem at y Llywydd i ddyfarnu yn ei chylch, neu ohirio'r cyfarfod nes y byddai'r Llywydd neu'r Dirprwy Lywydd yn dychwelyd i'r Siambr.

16. Byddai angen ethol Dirprwy Lywydd Dros Dro o hyd ar yr achlysuron hynny pan fyddai'r Llywydd a'r Dirprwy Lywydd yn absennol o'r Cynulliad ac na fyddent ar gael naill i gynnal y bleidlais neu i ddychwelyd i'r Siambr ar fyr rybudd pe bai angen.

Penderfyniad

17. Derbyniodd y Pwyllgor Busnes y newidiadau i'r Rheolau Sefydlog ar 13 Tachwedd, a gwahoddir y Cynulliad i gymeradwyo'r cynnig fel y'i nodir yn Atodiad B.

Atodiad A

RHEOL SEFYDLOG 6 - Y Llywydd a'r Dirprwy		
Cadeiryddion Dros Dro yn y Cyfarfodydd Llawn		
6.22	<p>Caiff unrhyw Aelod, ac eithrio aelod o'r llywodraeth, ar gais y Llywydd neu'r Dirprwy pan fo'r naill neu'r llall yn cadeirio cyfarfod llawn o'r Cynulliad, gadeirio dros dro.</p>	Cadw'r Rheol Sefydlog hon.
6.23	<p>Rhaid i Aelod sy'n gweithredu fel cadeirydd beidio ag arfer yr un o swyddogaethau'r Llywydd ac eithrio:</p> <ol style="list-style-type: none"> i) <u>galw busnes yn y drefn y mae'n ymddangos ar yr agenda;</u> ii) <u>gwneud trefniadau angenrheidiol i addasu'r amserlen ar gyfer busnes er mwyn hwyluso'r modd o gynnal busnes yn effeithiol;</u> iii) <u>ar ddiwedd y trafodion ar eitem o fusnes, gwahodd y Cynulliad i gytuno ar unrhyw gwestiynau y mae angen cytuno arnynt neu ohirio unrhyw gwestiynau y mae angen cytuno arnynt er mwyn cwblhau'r busnes yn unol â Rheolau Sefydlog 12.36 a 12.37;</u> iv) <u>cynnig y dylid grwpio cynigion neu welliannau yn unol â Rheol Sefydlog 12.40;</u> v) <u>o dan unrhyw amgylchiadau pan fydd yn credu bod hynny'n briodol, gohirio'r trafodion neu atal y trafodion am gyfnod penodedig;</u> vi) y rhai a nodir yn Rheol Sefydlog 13 ac eithrio, os yw'r Aelod o'r farn bod ymddygiad Aelod yn cyfiawnhau ymneilltuo, fod yn rhaid i'r Aelod atal y cyfarfod dros dro nes y bydd y Llywydd neu'r Dirprwy wedi dychwelyd.	Diwygio'r Rheol Sefydlog hon <p>Caiff y Rheol Sefydlog hon ei diwygio i ganiatáu i Gadeirydd Dros Dro arfer rhagor o swyddogaethau'r Llywydd. Mae'r swyddogaethau a gaiff eu cynnwys yn y Rheol Sefydlog ddiwygiedig yn adlewyrchu'r rhai a gaiff eu neilltuo i'r Llywydd gan y Rheolau Sefydlog a ganlyn:</p> <ol style="list-style-type: none"> i) 12.14 + 12.15 ii) 12.17 iii) 12.36 a 12.37 iv) 12.40 v) 12.18 vi) Rheol Sefydlog 13 <p>Bydd y newidiadau yn caniatáu i Gadeirydd Dros Dro gadeirio eitemau olynol, ac i 'ofyn y cwestiwn' ar ddiwedd dadl.</p> <p>Ymysg swyddogaethau'r Llywydd na fydd modd i Gadeirydd Dros Dro eu harfer o hyd mae:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dethol a dad-ddethol cynigion a gwelliannau; • Caniatáu i eitemau o fusnes gael eu cynnal heb hysbysiad;

	• Cynigion gweithdrefnol; • Rhoi caniatâd i ofyn cwestiynau brys a chynnal dadleuon brys; • Cynnal pleidlais, gan gynnwys arfer 'pleidlais fwrw'; • Dyfarnu ynghylch Pwyntiau o Drefn; • Gofyn i Aelod ymneilltuo o'r Siambr; • Cynnal balot.

Atodiad B

RHEOL SEFYDLOG 6 - Y Llywydd a'r Dirprwy

Cadeiryddion Dros Dro yn y Cyfarfodydd Llawn

6.22 Caiff unrhyw Aelod, ac eithrio aelod o'r llywodraeth, ar gais y Llywydd neu'r Dirprwy pan fo'r naill neu'r llall yn cadeirio cyfarfod llawn o'r Cynulliad, gadeirio dros dro.

6.23 Rhaid i Aelod sy'n gweithredu fel cadeirydd beidio ag arfer yr un o swyddogaethau'r Llywydd ac eithrio:

- i) galw busnes yn y drefn y mae'n ymddangos ar yr agenda;
- ii) gwneud trefniadau angenrheidiol i addasu'r amserlen ar gyfer busnes er mwyn hwyluso'r modd o gynnal busnes yn effeithiol;
- iii) ar ddiwedd y trafodion ar eitem o fusnes, gwahodd y Cynulliad i gytuno ar unrhyw gwestiynau y mae angen cytuno arnynt neu ohirio unrhyw gwestiynau y mae angen cytuno arnynt er mwyn cwblhau'r busnes yn unol â Rheolau Sefydlog 12.36 a 12.37;
- iv) cynnig y dylid grwpio cynigion neu welliannau yn unol â Rheol Sefydlog 12.40;
- v) o dan unrhyw amgylchiadau pan fydd yn credu bod hynny'n briodol, gohirio'r trafodion neu atal y trafodion am gyfnod penodedig;
- vi) y rhai a nodir yn Rheol Sefydlog 13 ac eithrio, os yw'r Aelod o'r farn bod ymddygiad Aelod yn cyfiawnhau ymneilltuo, fod yn rhaid i'r Aelod atal y cyfarfod dros dro nes y bydd y Llywydd neu'r Dirprwy wedi dychwelyd.